

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar Självvärdering

Lärosäte: Stockholms universitet
Forskarutbildningsämne: Barn- och ungdomsvetenskap
Licentiatexamen: Ja
Doktorsexamen: Ja

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsämne

Bedömningsgrund:

Avgränsningen av forskarutbildningsämnet och dess koppling till den vetenskapliga/ konstnärliga grunden och beprövad erfarenhet är välmotiverad och adekvat. Forskarutbildningsämnets relation till området för forskarutbildning är adekvat (för de lärosäten som har examensrätt för område för forskarutbildning).

Det tvärvetenskapliga forskarutbildningsämnet barn- och ungdomsvetenskap är vid Stockholms universitet (SU) förlagt vid Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen (BUV). Institutionen omfattar i dag tre avdelningar, varav en är Avdelningen för barn och ungdomsvetenskap, två forskarutbildningsämnen (barn- och ungdomsvetenskap och förskoledidaktik), 34 doktorander, sju professorer och åtta docenter. Institutionen har sedan den bildades år 2008 på kort tid kraftigt vuxit i storlek. Till en början fanns drygt 30 personer anställda. Hösten 2016 arbetar totalt omkring 140 personer vid institutionen. Den kraftiga expansionen har möjliggjorts av både interna anslag till grund- och forskarutbildning från fakulteten och universitetet, men i stor utsträckning också av att forskare knutna till ämnet barn- och ungdomsvetenskap har dragit in avsevärda externa anslag, i synnerhet från 2010 och framåt. I runda tal rör det sig om drygt 40 miljoner kronor från Vetenskapsrådet, Vinnova, Gålöstiftelsen, Riksbankens Jubileumsfond, Marcus och Amelia Wallenbergs stiftelse, Landstinget, Allmänna Arvsfonden, Brottsofferfonden, Forte, Skolverket mm.

Forskarutbildningsämnet barn- och ungdomsvetenskap är tänkt, skapat, utvecklat och upprätthållet som ett tvärvetenskapligt ämne med huvudsaklig fokus på barns och ungas livsvillkor och utveckling i vid bemärkelse. Det innebär att handledare och doktorander har sin grundkompetens i olika discipliner som pedagogik, sociologi, psykologi, juridik, socialantropologi, socialt arbete och olika tvärvetenskapliga miljöer (Tema Barn till exempel). En aspekt relevant för detta utvärderingssammanhang är att barn- och ungdomsvetenskap inte är en version av det breda ämnet pedagogik (som till exempel pedagogiskt arbete eller specialpedagogik). Det har inte sina vetenskapliga rötter uteslutande där, och på BUV har det aldrig funnits någon strävan att göra barn- och ungdomsvetenskap till en gren av pedagogik. Men lika viktigt att understryka är att barn- och ungdomsvetenskap också rymmer inslag av pedagogik. Dels genom sina definitionsgrunder (se nedan). Dels genom några av huvudhandledarnas forskningsprojekt och ett antal doktoranders avhandlingsprojekt. Och dels genom att en stor del av kontakterna med det omgivande samhället sker med utbildningsinstitutioner.

Ämnet avgränsas utifrån fyra huvudsakliga definitionsgrunder. Den första utgörs av fokus på barn och ungdomar, juridiskt och biologiskt/kulturellt definierade i sina specifika samhällskontexter. Den andra handlar om barns och ungdomars egna praktiker, perspektiv, förståelser, erfarenheter, upplevelser och tolkningar av samhällets olika aspekter, vardagslivet, kulturen, socialisation, livsbetingelser, tillhörigheter, kategoriseringar samt relationer till

andra individer, grupper, institutioner. Den tredje definitionsgrunden har fokus på hur de viktigaste arenorna som familj, förskola, skola, den organiserade fritiden och det civila samhället, socialtjänst, polis, Migrationsverket men också de nya medierna påverkar barns och ungas liv. Den fjärde definitionsgrunden är av ett annat slag än de tre föregående som mer ringar in vad som undersöks. Denna grund handlar om hur detta skall undersökas eller med andra ord handlar det om ämnets vetenskapsfilosofiska, teoretiska och empiriska ställningstaganden och gränsdragningar. I denna definitionsgrund har ämnet byggts upp kring något vi definierar och erkänner som tvärvetenskaplig pragmatik. Det innebär att valet av konkreta forskningsfrågor, metoder, teorier och analytiska angreppssätt lämnas åt de enskilda forskarna att komma fram till, presentera, kritiskt förhålla sig till och argumentera för i förhållande till den forskning och frågeställningar som skall besvaras. Genom att förankra sina studier i vetenskapliga traditioner inom ramen för det fält som studierna avser görs kopplingar till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet utifrån ett tvärvetenskapligt perspektiv. Forskarutbildningen och den generella vetenskapliga miljön som ämnet är inbäddat i, samt förstås miljöns forskning som utsätts för vetenskapssamhällets kritiska blick, har en tillräckligt granskande potential för att den fjärde definitionsgrunden inte omvandlar den legitima och innovativa tvärvetenskapligheten till den kvalitetsfördärvande ”anything goes” inställningen.

Forskarutbildningen i barn- och ungdomsvetenskap präglas av strävan att förena dessa fyra definitionsgrunder i samtliga doktorandprojekt, handledarnas forskning och den vetenskapliga och intellektuella miljö som utgörs av institutionen barn- och ungdomsvetenskap. Utvecklingen av ämnet genomförs i relation till varje nytt projekt, och det är precis det som vitaliserar de interna vetenskapliga diskussionerna. Varje projekt måste på nytt kritiskt granska sina egna premisser och argumentera för rimligheten, men också för det innovativa och potentiellt banbrytande i förhållande till ämnesbeskrivningens innehåll. Ämnet är tillräckligt brett för att härbärgera den mångfald som tvärvetenskaplig pragmatism implicerar. Pragmatismen förutsätter vetenskapligheten och i många fall innovativt tänkande för att formulera frågeställningar, besvara och analysera dem, vilket vidare leder till fördjupningar av ämnet. Vår innovativa forskning har rönt stor offentlig uppmärksamhet, lett till omfattande publiceringar i Sverige och internationellt samt framgång i ansökningar om externa medel. Tät samverkan med det omgivande samhällets intressenter och deras beprövade erfarenheter är avgörande för forskningen som bedrivs och detta ger inte sällan upphov till nya intressanta forskningsidéer och hur dessa kan omsättas i vetenskaplig praktik.

Aspektområde: område, miljö och resurser

Aspekt: Personal

Bedömningsgrunder:

A. Antalet handledare och lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens innehåll och genomförande.

B. Handledarnas och lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs systematisk upp i syfte att främja hög kvalitet i utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Handledare – antal och kompetens

Forskarutbildningsämnet barn- och ungdomsvetenskap har i dag 24 doktorander, sju huvudhandledare och 11 handledare. Fyra av handledarna kommer från institutionen (varav en delar sin tid mellan BUV och Linné universitetet) och resten från andra institutioner på SU (t.ex. Socialantropologiska institutionen och Juridicum), andra lärosäten i Sverige (t.ex. Uppsala universitet) och internationellt (en från University of Witwatersrand i Sydafrika). Dessutom finns två deltidsanställda seniora professorer vars huvudsakliga verksamhet, vid sidan om egen forskning och doktorandkurser, går ut på att stötta doktorander och huvudhandledare i forskningen och hjälpa till med kvalitetssäkring av avhandlingsprojekt. I snitt går något färre än fyra doktorander per huvudhandledare, men i praktiken har de tre heltidsanställda professorerna fått ta ett större ansvar under uppbyggnaden av ämnet och institutionens expansion. Professorerna har också i större utsträckning attraherat externa forskningsmedel och därmed kunnat anställa doktorander på projekt. Två heltidsanställda professorer är hösten 2016 huvudhandledare för sex doktorander var (en disputerar i mars 2017) och en för fem doktorander (en disputerade i oktober 2016, en disputerar i januari och en i februari 2017). En deltidsanställd professor är huvudhandledare för en doktorand. Tre docenter är huvudhandledare för två doktorander var. I januari 2017 fick en av docenterna, efter utlysning och sakkunnigprövning, professorsanställning vid institutionen och de två andra bedöms kunna ansöka om befordran till professor så snart de har handlett en doktorand fram till disputation.

Såväl professorerna som docenterna är forskningsmässigt välmeriterade med omfattande publikationslistor (se bilagan Publikationslistan), erfarenhet av att leda forskningsprojekt och med starka nätverk. De anlitas ofta som fakultetsopponenter i Sverige och internationellt (Kanada, Sydafrika, Norge, Island, England); som betygsnämndsledamöter och sakkunniga vid tjänstetillsättningar; som bedömare i svenska och internationella forskningsråd (Vetenskapsrådet, Formas, FORTE, Norges motsvarighet till VR); som huvudtalare på forskningskonferenser (t.ex. Utbildningsvetenskapliga kommitténs konferens Resultatdialog 2016 i Örebro); som huvud- och medansvariga för internationella doktorandkurser (Centret för MultiLING i Oslo, University of Wisconsin at Madison). De är också ofta anlidade i svenska och ibland även utländska medier som experter för att kommentera aktuella

samhällsskeenden, vilket vittnar om hög grad av tilltro till deras forskning. En av professorerna fick i slutet av 2016 tre forskningsansökningar godkända med sammanlagt 18 miljoner i anslag. Handledarna har disputerat i olika ämnen, från sociologi till pedagogik, och har olika forskningsområden, från migration och utbildning, mobbning på nätet till barn som brottsoffer och förövare, för att bara ta några exempel. Samtliga forskningsområden befruktas väsentligt av varandra i den tvärvetenskapliga institutionella miljö som institutionen och ämnet utgör, inte minst för att professorer och docenter som är huvudhandledare ibland går in i andra doktoranders projekt som handledare. På seminarier som är viktiga kontrollstationer för bedömning av progressionen för doktorandernas avhandlingsprojekt kommer denna tvärvetenskaplighet i synnerhet till uttryck. För att uttrycka det enkelt: vår styrka ligger bland annat i att vi inte alltid har läst samma böcker och inte alltid bekänner oss till samma teoretiska storheter som kan vara fallet inom de äldre och mer etablerade disciplinerna.

En kritisk reflektion som kan göras om antalet huvudhandledare, även om hänsyn tas till individuella förutsättningar som erfarenheter och hur långt i avhandlingsskrivande doktoranderna kommit, är att antalet doktorander per huvudhandledare inte bör överskrida fyra till fem. Detta för att tillförsäkra både huvudhandledaren och doktoranderna en ordnad och stressfri arbetsmiljö. Utifrån det expansiva uppbyggnadsskedet av forskarutbildningsämnet bedömde dock de tre heltidsanställda professorerna att det var möjligt att huvudhandleda fem till sex doktorander på ett högkvalitativt sätt, inte minst för att samtliga hade kompetenta handledare till sin hjälp. Den allt starkare institutionella miljön och de kollegiala processerna garanterade att handledarna inte skulle lämnas att ensamma ro doktorandprojekt i land. När vi nu uppnått en stabil doktorandgrupp och forskarutbildningsstruktur finns ett beslut i institutionsstyrelsen våren 2016 om att antalet doktorander i barn- och ungdomsvetenskap inte bör växa ytterligare, utan att omsättningen görs enligt principen fem antagna – fem disputerade per år. Det finns också planer och resurser avsatta till att inom det närmaste året utlysa ytterligare en professorsanställning, något som ytterligare kommer att stärka den vetenskapliga kompetensen och möjliggöra en mer jämn fördelning av handledningsuppdrag bland huvudhandledarna. Med dessa satsningar och med de nuvarande huvudhandledarna kommer handledarresurser att långsiktigt säkras. Det finns ytterligare tre docenter vid avdelningen som för närvarande inte har något uppdrag som huvudhandledare, men som är på väg att meritera sig. Institutionens policy, i syfte att säkra kvaliteten, är att endast de docenter som har varit med om att i egenskap av handledare leda en doktorand fram till disputationen, kan anförtros uppdraget som huvudhandledare.

Kompetensutveckling

Handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling sker strategiskt och kontinuerligt och innehåller element av formell fortbildning, strukturerat och informellt kollegialt lärande, kontakter med vetenskapssamhället och öppen dialog med doktorander.

Den formella fortbildningen anordnas främst genom universitetets handledarutbildning, som ämnets handledare har genomgått eller förväntas genomgå inom den närmaste tiden. Fem av handledarna har genom åren också genomgått andra omfattande kompetensutvecklingsprogram på SU som Chefsprogrammet och Forskningsledning. Dessa

innehåller aspekter som starkt berör handledning av doktorander. Alla handledare har utbildning i universitetspedagogik.

Det strukturerade lärandet sker främst genom handledarkollegiet där samtliga av institutionens huvudhandledare ingår. Frågor viktiga för forskarutbildningen, doktorander och handledare tas upp, diskuteras, reflekteras över och gemensamma beslut av betydelse för ämnet och arbetsmiljön fattas. Strategisk planering av doktorandkurser och samverkan med andra ämnen/institutioner/lärosäten samt beredning av policyfrågor är några exempel på viktiga ämnen som avhandlas i handledarkollegiet. I handledarkollegiet finns möjlighet att på ett principiellt plan diskutera med kollegor hur skilda utmaningar kan överkommas, hur regler skall tolkas om en doktorand hamnar i en gråzon av olika regler, eventuella frågor om kortare förlängning av finansiering mm. Handledarkollegiet sammanträder var tredje månad, men det finns också möjlighet att med kort varsel sammankalla kollegiet om situationen skulle kräva det eller att konsulteras genom e-mail. I handledarkollegiet ingår förstås också huvudhandledare från institutionens andra forskarutbildningsämne, förskoledidaktik, vilket ger en bredare erfarenhetsbas för utveckling av ämnet och handledarnas kompetens. Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen, och i synnerhet den avdelning som härbärgerar forskarutbildningsämnet barn- och ungdomsvetenskap, har relativt få seniora forskare, något som gör att huvudhandledarna, och även många handledare, sitter i en rad olika interna ledningskonstellationer som etikrådet, ledningsgruppen, institutionsstyrelsen, föreståndare, prefekt och ställföreträdande prefekt. I samtliga dessa konstellationer avhandlas forskarutbildningen med jämna mellanrum och innebär i praktiken att det strukturerade kollegiala lärandet fortsätter. Ytterligare arenor för strukturerat kollegialt lärande är seminarier av olika slag som anordnas vid institutionen, från att välrenommerade internationella forskare presenterar sin forskning (exempelvis Michael Lamb, Mel Pipe, Alessandro Duranti, Manno Candappa, Ellinor Ochs, Ben Rampton, Ann Phoenix, Jonathan Potter, Elizabeth Stokoe, Tommaso Milani, Daniel Cook, Michael Messner, Robert Morell, James Messerschmidt, Steven Jones) till de interna seminarierna där doktorandernas avhandlingsutkast och artiklar diskuteras.

Det informella lärandet består i att huvudhandledarna och handledarna stöttar varandra, och varandras doktorander, i mer teoretiska och metodologiska frågor samt i tips på litteratur, tidskrifter för publicering och liknande. De två deltidsanställda seniora professorerna, som själva inte har uppdrag som huvudhandledare men däremot som handledare, har en mycket viktig roll att spela i det informella lärandet. Genom att delta på i stort sett alla doktorandseminarier, ofta anlitas som läsare och genom nära kontakt med övriga huvudhandledare och handledare har de en unik möjlighet att ge kritisk återkoppling till både doktorander och deras handledare om innehållet i avhandlingsutkast.

Kontakter med vetenskapssamhället och möjligheter att följa samhällsutvecklingen med relevans för handledning och undervisning är ytterligare ett inslag i handledarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensutveckling. Alla professorer får 20 000 kronor per år för framförallt internationella konferenser och för att kunna upprätthålla och utveckla sina svenska och internationella kontakter. Docenter har möjligheter att ansöka om

konferensmedel från institutionen. Eftersom merparten av huvudhandledarna har externa medel har de möjlighet att själva finansiera både konferensdeltagande och deltagande i vetenskapliga nätverk, något som i förlängningen kan leda till att ytterligare externa medel tillförsäkras. Alla professorer har mellan 40 och 50 procent forskning bekostad av interna medel i sin tjänst, vilket ger dem en reell möjlighet att ägna sig åt forskning och att fördjupa sin vetenskapliga kompetens. Docenter har oftast externa medel och minst 30 procent i sin anställning för att bedriva egen forskning.

Handledarna är på olika sätt inblandade i doktorandkurser som kursansvariga, föreläsare och examinatorer. Deras *öppna dialog med doktorander* stärker framförallt handledarnas pedagogiska kompetens. Genom formella utvärderingar av doktorandkurser får också handledarna återkoppling på sin undervisning. Två gånger per år görs mer strukturerade uppföljningssamtal mellan huvudhandledarna och deras respektive doktorander om den gångna terminen/året och här får handledarna också möjlighet att få feedback på sin handledning och undervisning. Dessutom finns andra formella arenor där doktorander och handledare möts, som kontinuerliga möten mellan studierektorn och doktorandrådet. En utvecklingsgrupp bestående av doktorander, handledare och studierektorn är tillsatt för att stimulera medvetet arbete kring både forskarutbildningsfrågor och arbetsmiljöfrågor.

Utveckling och återkoppling

Genom dessa arenor återkopplas också effekterna av vidtagna kvalitetsutvecklande åtgärder och policyfrågor. Återkoppling görs vidare genom institutionsstyrelsen, ämnesföreträdare, doktorandrådet, institutionsmöten (en gång per månad), genom prefektmail till de berörda samt genom att alla beslut läggs upp på den digitala plattformen Mondo och institutionens hemsida. Dessa arenor och de förda dialogerna säkerställer att kvaliteten är hög. Problem och utmaningar kommer fram och prefekten som ytterst ansvarig för verksamheten fattar beslut om hur utmaningarna skall hanteras i samråd med berörda. Till exempel genom att ge studierektorn eller ställföreträdande prefekten i uppdrag att utreda frågan och tillsammans med doktorandrådet och handledarkollegiets representanter föreslå vad som skulle kunna förbättras; genom att genomföra samtal med enskilda huvudhandledare och/eller doktorander eller; genom att tillsätta en mindre grupp som skall utreda eventuella problem eller utvecklingsmöjligheter och föreslå åtgärder. Dessa är olika sätt på vilka de hittills identifierade utmaningarna har hanterats.

Handledarbyte

På institutionen finns tydliga regler och rutiner för byte av handledare, nedtecknade i Allmänna studieplanen och Doktorandhandboken (en sammanställning av regler och rutiner gällande forskarutbildning). Prefekten godkänner ytterst att bytet kan äga rum efter huvudhandledarens och/eller doktorandens ansökan och studierektorns utredning om anledningen. Alla doktorander informeras vid antagningen om att de har rätt till handledarbyte och att det prövas i enlighet med de gällande reglerna. De handledarbyten som hittills har skett har berott på huvudhandledarens pensionsavgång eller att handledaren har fått tjänst vid annat lärosäte.

Aspektområde: Område, miljö och resurser

Aspekt: Forskarutbildningsmiljö

Bedömningsgrunder:

A. Forskningen/den konstnärliga forskningen vid lärosätet har en sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå kan bedrivas på en hög vetenskaplig/konstnärlig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället både nationellt och internationellt.

B. Forskarutbildningsmiljön följs systematiskt upp för att säkerställa hög kvalitet. Resultatet av uppföljningen omsätts vid behov i kvalitetsutvecklande åtgärder och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandanställning

En doktorand anställs alltid efter allmän utlysning och i konkurrens, även om medel kommer från externt finansierade projekt. Institutionsstyrelsen fattar beslut om utlysning (och även om anställning) efter anmälan från prefekten som i sin tur har förankrat det med berörda i handledarkollegiet. Utlysningen görs i enlighet med fakultetens policy två gånger per år, med möjligheten att få anhålla hos fakultetsnämnden om en extra utlysning om det bedöms som nödvändigt. Det kan handla om att en forskare har fått externa medel och är i akut behov att få komma i gång med projektet eller att en doktorand har avslutat sin forskarutbildning. Om utlysningen sker inom ramen för ett externt finansierat projekt utnämns projektledaren till huvudhandledare, givetvis förutsatt att han/hon besitter kompetensen enligt beskrivningen ovan. Innan utlysningen av internt finansierade medel sker finns en djup och bred diskussion med berörda docenter och professorer i ämnet och utifrån strategiska överväganden kring vilka delar av forskningsområdet som behöver förstärkas och om det finns kompetenta handledare för en särskild inriktning.

Institutionsledningen eftersträvar att inte belasta vissa handledare med för många uppdrag, men också att se till att docenter succesivt skolas in och slussas in i rollen som huvudhandledare. Hur många som söker våra doktorandtjänster varierar beroende på inriktningen och det kan röra sig alltifrån fyra-fem till ca 25 per plats. Det relativt stora antalet ansökningar tolkar vi som att ämnet och institutionen ses som attraktivt vetenskapsområde och arbetsmiljö. Dessutom är det en fördel med många kompetenta sökande då huvudhandledarna får ett större underlag att välja från. Efter att den tilltänkta huvudhandledaren gjort en genomgång av ansökningarna kallas de främsta kandidaterna till intervjun. Där närvarar den tilltänkta huvudhandledaren och en annan representant från handledarkollegiet. När bedömningen om vem som skall erbjudas tjänsten är klar lämnas ärendet till institutionsstyrelsen för beslut och vid det mötet är huvudhandledaren föredragande. Doktoranden har rätt till ytterligare en handledare. I valet av handledare är institutionen flexibel och lämnar frågan till huvudhandledaren och doktoranden att diskutera. Handledarkollegiet och kollegorna finns alltid till hands för konsultationer. Det finns en fördel

med att inte tillsätta en handledare från dag ett då avhandlingsprojektets teoretiska och metodologiska frågeställningar inte har hunnit utkristalliseras. Institutionens avsikt är att verkligen låta doktoranderna påverka valet av handledare. Det är svårt för en doktorand att göra det under sin första vecka på jobbet, men däremot lättare efter några månader när avhandlingen fått en inramning.

Sammantaget kan proceduren för antagning av nya doktorander, tilldelning av huvudhandledare och handledare, tillsammans med de tidigare beskrivna reglerna om handledarbyte, anses vara tydliga, transparanta, genomtänkta och förankrade i såväl det gällande regelverket som styr vår verksamhet som i strävan att inkludera professorer, docenter och doktorander i beslutsfattande.

Tabell 1: Doktorandgruppens sammansättning

Antal och Kön	Nitton kvinnor	Fem män
Ålder	Från 26 till 62 (genomsnittlig ålder är ca 34 år)	Från 32 till 44 (genomsnittlig ålder är ca 39 år)
Inriktning (ett urval)	Mobbning i skolan, mobbning på nätet, nyanlända barn i skolan, boendet och på fritiden, somaliska flickor i en muslimsk friskola, valfrihet i skolan, barn och unga som brottsoffer och förövare, ungas språkanvändning och identitetsskapande, ungas identitetsskapande i separatistiska rum på nätet	Ensamkommande pojkar från Afghanistan, mobbning, unga idrottstalanger

Nätverk och samverkan

Doktorander ingår i multipla vetenskapliga nätverk, naturligt nog främst sådana som de har blivit introducerade i genom båda sina handledare, men också nätverk som doktoranderna själva bygger upp genom seminarier och konferensdeltagande. Institutionen finansierar minst en stor konferens under doktorandperioden där doktoranden förväntas presentera papers, men doktorander kan också ansöka om medel till fler konferenser från externa finansörer och många gör det och får det. De handledare som har projektmedel har också bekostat ett flertal konferenser för sina doktorander. Konferenser som våra doktorander har medverkat i genom åren är bland annat i Fort Lauderdale, Puerto Rico, Orlando, Brisbane, Murcia och Bristol. Vidare har några doktorander genom handledarnas kontakter fått möjligheten att under kortare eller längre tider vistas vid till exempel Monash University i Melbourne, London School of Education, University of Witwatersrand, Johannesburg, Cambridge University i England. STINT och Erasmus+ har varit behjälpliga med finansieringen, men utan formell inbjudan och någon som tar ansvar för att doktorandens vistelse blir effektiv och utvecklande blir den antingen aldrig av eller riskerar att till stora delar blir bortkastad tid. Eftersom våra huvudhandledare ofta anlitas som huvudtalare på vetenskapliga konferenser har de möjlighet att bjuda in sina doktorander att kostnadsfritt vara med. Ytterligare ett sätt att få tillträde till vetenskapliga nätverk utanför institutionen är att läsa doktorandkurser vid andra institutioner

på SU, andra svenska lärosäten och till och med i andra länder. Härigenom tar doktorander med sig kunskaper och erfarenheter från andra miljöer till institutionen och ämnet.

Doktorandernas samverkan med det omgivande samhället är generellt sett beroende av hur länge doktoranden har varit aktiv inom akademien med sin forskning och vilket ämne de forskar om. Samverkan blir mer given när doktorander forskar om exempelvis mobbning i skolan eller om språkinläring för nyanlända flyktingbarn än när de arbetar med en avhandling om teoretisk utveckling. Institutionen och forskarutbildningen har en stark orientering mot samverkan med det omgivande samhället och det är förhållandevis lätt för de flesta av våra doktorander att dras med i detta arbete. Inte sällan upplever vi faktiskt ett annat problem och det är att våra doktoranders forskningsprojekt blir så intressanta för det omgivande samhällets aktörer att doktoranderna riskerar att slukas upp av konferenser, fortbildningar, referensgrupper, rådgivande organ, utvärderingar och liknande externa uppdrag. Varje externt uppdrag diskuteras dock med huvudhandledaren och i vanlig ordning måste sådana uppdrag anmälas som bisyssla som godkänns eller ej av prefekten. Våra doktorander har varit indragna i samarbeten med Skolinspektionen, Skolverket, Polismyndigheten, kommuner, landsting, kommunförbund, skolor mm. Vi bedömer det som att doktorandernas samverkan med det omgivande samhället är starkt, det uppmuntras och underlättas av institutionen och gynnar våra doktorander genom nya kunskaper, feedback på deras forskning och potentiella arbetsmarknadsmöjligheter. Exempelvis började en doktorand arbeta som undervisningsråd vid Skolverket direkt efter disputationen i januari 2017. Dessutom gynnas institutionen genom att vår forskning sprids och får ett positivt rykte. Även det omgivande samhället har fördelar med samverkan då de erbjuds kunskaper som kan integreras i den dagliga praktiken. Ett tydligt exempel på samverkan är uppdragsutbildningen ”Förhör med barn” vid Polishögskolan i Stockholm som pågått sedan 2007 med två terminsvisa kurser per år. Ansvarig för kursen är en av professorerna, och tre av hennes doktorander har genom åren varit och är mycket aktiva i utbildningen.

Handledargruppens sammansättning

Handledargruppen består av huvudhandledarna och handledarna. Sammansättningen kan presenteras genom följande tabell:

Tabell 2: Handledargruppens sammansättning

Antal	Sju huvudhandledare	Elva handledare
Kvinnor	Tre varav två professorer och en docent	Fyra varav två professorer och två docenter
Män	Fyra varav två professorer och två docenter	Sju varav två professorer och fem docenter
Ålder	Från 39 till 65 (genomsnittlig ålder ca 50 år)	Från 35 till 71 (genomsnittlig ålder ca 45 år)
Lärosäte	BUV och SU Samtliga tillsvidare anställda	BUV, Pedagogik, Juridik, Sociologi, Litteraturvetenskap och Socialantropologi vid SU, Linné-universitetet, Uppsala universitet, Södertörns högskola och University of Witwatersrand, Johannesburg i Sydafrika

Samtliga huvudhandledare, förutom en professor som är vice-reaktor vid Stockholms universitet (huvudhandledare för en doktorand), jobbar heltid på institutionen. Handledarna kan däremot ha sin vistelse utanför institutionen. Hittills har inga indikationer framkommit om att det fysiska avståndet mellan doktoranden och handledaren som är verksam vid ett annat lärosäte eller till och med i annat land skulle utgöra någon utmaning. Istället kan en sådan kontakt leda att doktoranden blir inbjuden till att vistas i handledarens land, i det här fallet Sydafrika tillsammans med sin huvudhandledare under tre månader.

Huvudhandledaren får 340 timmar och handledaren 136 timmar totalt för handledning av en doktorand. På årsbasis och om doktorandens verksamhetsgrad är 100 procent innebär det 85 timmar för huvudhandledning och 34 timmar för handledning av en doktorand. Hittills har varken doktorandrådet eller handledarkollegiet krävt fler timmar och institutionsledningen avser att tills vidare behålla de nuvarande nivåerna.

Att säkerställa miljöns kvalitet

Utbildningens kvalitet säkerställs på flera olika sätt. För det *första* handlar det om utvärderingar av institutionens kurser. Kritiska synpunkter uppmuntras och den ansvariga läraren väntas åtgärda de eventuellt mindre lyckade aspekterna av kursen och redovisa i handledarkollegiet hur detta skall göras eller har gjorts inför att kursen ges vid nästa tillfälle.

För det *andra*, har institutionen ett aktivt doktorandråd och deras representanter sitter i institutionsstyrelsen där de har en stående punkt på agendan med möjligheten att lyfta fram positiv och negativ kritik, framföra synpunkter samt föreslå åtgärder. Studierektor för forskarutbildningen träffar också doktorandrådet en gång i månaden för att informera om handledarkollegiets diskussioner eller beslut, för att lyssna på och samla in doktorandernas synpunkter samt för att informera om universitetets och fakultetens verksamhet och regler utifrån de studierektorsmöten som fakulteten anordnar.

För det *tredje*, genomförs årliga heldagskonferenser med samtliga handledare och doktorander närvarande där forskarutbildningen på institutionen diskuteras med avseende på både innehåll och organisation. En rad konstruktiva förslag framkom vid konferensen 2016 som ledde till att prefekten tillsatte en utvecklingsgrupp där två doktorander, en disputerad i ämnet, studierektor för forskarutbildningen och två professorer ingår. Utvecklingsgruppen arbetar med att förbereda innehållet i kommande konferenser samt bereder utvecklingsförslag som läggs fram för både handledarkollegiet, doktorandrådet och institutionsstyrelsen.

För det *fyjärde*, även om doktorsavhandlingar inte ingår i utvärderingen, får vi inte glömma att framgångsrikt genomförda disputationer och avhandlingar av hög kvalitet är en kvalitetsstämpel på en forskarutbildningsmiljö. Mellan 2013 och 2016 har sammanlagt nio doktorsavhandlingar och en licentiatavhandling framgångsrikt försvarats i ämnet.

För det *femte*, anser vi att genomströmningen också är ett mått på kvalitet som visar att utbildningens och avhandlingarnas kvalitet säkerställs på ett tillfredsställande sätt. Den enda referenspunkten här är de tio som hittills disputerat i ämnet och de tre som gör det under

perioden januari-mars 2017. Av dessa tretton antogs sex under åren 2010–2011 och samtliga disputerar inom utsatt tid, inklusive prolongationstiden (föräldraledighet i två fall) som anges i Stockholms universitets riktlinjer. De övriga sju doktoranderna överfördes till institutionen och ämnet från andra institutioner och andra lärosäten under olika perioder och av olika anledningar, några följde med när institutionens andra prefekt rekryterades som gästprofessor från Linköpings universitet. Dessa sju var samtliga redan doktorander någon annanstans, hade kommit olika långt i sina doktorandkarriärer, vissa hade haft andra huvudhandledare och handledare, hade tagit ett antal kurser och var insocialiserade i andra institutionsmiljöer som inte nödvändigtvis i alla aspekter överensstämde med vad som gäller vid institutionen för barn- och ungdomsvetenskap. Med andra ord var det en stor utmaning att med doktorander med så olika bakgrund skapa en gedigen forskarutbildningsmiljö - och inte minst få dem samtliga i mål.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar bred kunskap och förståelse både inom forskarutbildningsämnet och för vetenskaplig metodik/konstnärliga forskningsmetoder inom forskarutbildningsämnet.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningens utformning och genomförande i syfte att säkerställa måluppfyllelsen. Resultaten av uppföljning omsätts i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorandkurser

Doktorandkurser på institutionen är framförallt uppbyggda kring teori och metod för att skapa bred kunskap och förståelse för hur olika vetenskapsteoretiska perspektiv positioneras mot varandra och hur doktorander kan bedriva analytiskt arbete via adekvata metoder. Vi erbjuder följande åtta doktorandkurser: Diskursanalys, Etnografisk forskning, Narrativ analys: Berättande om och av barn, Att intervjua barn och ungdomar, Forskningsetik, Teori och metod: Teoretiserande hantverk eller att göra teori, Introduktion till barn och ungdomsvetenskap samt Teorier i barn och ungdomsvetenskap, samtliga på 7,5 hp. Kurserna har varierande upplägg och inriktning för att doktorander genom lärandeaktiviteter och examinationsformer skall kunna uppnå examensmål och förväntade studieresultat. Men samtliga kurser erbjuder verktyg för att bedriva forskning med adekvata teorier och metoder för avhandlingsarbetet. Exempelvis i kursen Narrativ analys förväntas doktoranderna identifiera och särskilja olika typer av narrativ analys med avseende på vetenskapssyn, vetenskapsteoretiska skillnader och metodologiska traditioner. Empiriska material bearbetas och analyseras också gruppvis eller i seminarieform utifrån dessa utgångspunkter. Examinationen innefattar två inlämningsuppgifter, en om litteratur och den andra en narrativ analys av en egen vald berättelse. Kursen Diskursanalys har liknande utgångspunkter dels genom föreläsningar där olika diskursanalytiska metoder presenteras och diskuteras och dels genom examination som går ut på att via en fördjupad diskursanalytisk metod analysera eget empiriskt material och förhålla sig till relevant selektion och värdering av vetenskaplig litteratur. Examinationen inkluderar också opposition på andras examinationstexter. De kurser som ges vid avdelningen för doktorander i barn- och ungdomsvetenskap finns angivna via en tidslinje år för år så att doktorander kan planera när respektive kurs kan genomföras under forskarutbildningen.

Kurser kan också genomföras utanför institutionen. Det gäller framförallt fakultetsgemensamma forskarutbildningskurser vars syfte är att erbjuda tillräckligt stort kursutbud på forskarutbildningsnivå. Doktorander kan exempelvis genomgå kursen Academic writing (7,5 hp). Den kursen är särskilt utformad för doktorander vid Samhällsvetenskapliga fakulteten och ges vid Engelska institutionen. Vi rekommenderar doktorander som skriver artiklar på engelska i referegranskade tidskrifter att gå den här kursen då den erbjuder en

möjlighet till kunskapsutveckling och förståelse för akademiskt skrivande på engelska. Kursen skall genomföras när data är insamlad och doktoranden påbörjat sitt skrivande. Kursen examineras genom författande av en artikel utifrån uppställda vetenskapliga kriterier.

I alla kursbeskrivningar framgår syfte och förväntade studieresultat för kursen samt vilka lärandeaktiviteter som ingår. Exempelvis kursen Att intervjua barn och ungdomar (7,5 hp) har en tydlig förankring i fenomenologisk teori och öppna intervjuer som metod. Två uppgifter skall besvaras under kursen med specifika frågeställningar utifrån föreläsningar och litteratur. Dessa uppgifter bedöms och återkopplas skriftligt och muntligt. Dessutom granskas, kommenteras och återkopplas de till framförandet av tre transkriberade intervjuer med barn, en skall göras innan kursen startar, en i mitten av kursen och den tredje strax innan kursen examineras. Examinationen innebär att doktorander skriftligt analyserar progressionen i sin intervjukompetens i förhållande till teori/tidigare forskning och metod. Vid examinationstillfället opponerar doktorander på varandras texter med fokus på hur lärandemålen uppfyllts. Detta länkande av teori och metod parat med analytisk färdighetsträning i relation till dataurval är också ett pedagogiskt arbetssätt i kurserna Diskursanalys, Narrativ analys och Etnografisk metod. Kurserna Introduktion till barn- och ungdomsvetenskap (7,5 hp) och Teorier inom barn- och ungdomsvetenskap (7,5 hp) bidrar till att uppnå kunskap om forskningsområdet samt förståelse för vetenskaplig analys. I den första ges en introduktion och översikt till ämnet samtidigt som de ontologiska och epistemologiska positioner och debatter som präglar fältet diskuteras. Den andra kursen presenterar tvärvetenskaplig teori kring barn och ungdom med betoning på teoretiska perspektiv och begrepp som varit och är centrala i fältet, så som socialisation, ålder och generation. Även dimensioner som synliggör diversifieringen av barn och ungdom, såsom etnicitet, sexualitet, klass och genus, berörs. Vetenskapsteoretiska utgångspunkter kring forskning med och om barn och unga diskuteras. Inom ramen för denna kurs ansvarar doktoranderna för att i grupp föreläsa för, och leda diskussion med de andra deltagarna. På så sätt möter/uppstår kursen flera av utbildningens förväntade studieresultat kring kunskap och förståelse.

Doktorander har också möjlighet att läsa individuella läskurser om max 15 hp för sina handledare eller någon annan av institutionens professorer/docenter. Det kan handla om att doktoranden vill fördjupa sig inom ett specifikt teoretiskt eller metodologiskt område eller inom viss forskningsinriktning som dock kan vara alldeles för smalt för att erbjudas som en allmän doktorandkurs. Sådana kurser har hittills till exempel handlat om Pierre Bourdieus teorier, om forskning om flyktingbarn, om Michel Foucault och traditionen efter denne, om politisk styrning och nationella minoriteter och forskning om idrottens betydelse i samhället över tid. När doktoranden och den aktuella handledaren är överens om att inrätta en individuell läskurs, tar handledaren fram kursplan och kursbeskrivning innehållande syfte, förväntade studieresultat, litteratur, examinationsformer, betygs-kriterier och skickar den till studierektor för forskarutbildning. Denne låter en professor från handledarkollegiet granska det vetenskapliga innehållet och själv granskar studierektorn innehållet och formalia. Efter denna kvalitetskontroll går dokumenten till prefekten för granskning och godkännande. Därigenom kvalitetssäkras de individuella läskursernas form och innehåll. I handledarkollegiet har det till och från förts diskussioner om huruvida individuella läskurser

ska få finnas kvar med tanke på att kollegiet saknar insyn i genomförandet och egentliga utfall. Det är nära omöjligt att göra objektiva utvärderingar av individuella läskurser. Doktorandrådet och doktorander i allmänhet har dock vid olika tillfällen (handledning, gemensamma möten) gett uttryck för att de vill behålla det nuvarande systemet med möjligheten att läsa individuella kurser. Många lärare värnar också om möjligheten för doktorander att fördjupa sina kunskaper inom specifika områden för sitt avhandlingsarbete. Därför fortsätter vi med genomförandet av individuella läskurser för doktorander.

Handledning

Handledning förstås som en individuell kontrollstation för progression genom att handledare kontinuerligt djupgranskar doktoranders texter och för diskussioner om upplägg, innehåll, teoretiska perspektiv, metodval och möjliga analyser av data som skall samlas in eller har insamlats. Exempelvis erbjuder en huvudhandledare sina doktorander två timmars individuell handledning en gång i månaden, en annan handledare ger handledning 2 timmar var tredje vecka eller tätare om doktorander har behov av ytterligare handledning. Den kontinuerliga individuella handledningen syftar också till att erbjuda doktorander fördjupad kunskap och förståelse för teorier och metoder och hur data kan bearbetas och analyseras. Det innebär att den individuella handledningen inkluderar planering av avhandlingsprojektet, läsning av olika versioner av texter, diskussion och återkoppling om vad som behöver utvecklas. För att säkerställa doktorandernas kunskapsutveckling och förståelse av vetenskapligt förhållningssätt diskuteras också vilka lämpliga kurser doktoranden behöver genomföra för att stärka sin kompetens. De flesta huvudhandledare erbjuder också grupphandledning inom ramen för sitt forskningsområde där dennes samtliga doktorander ingår. Exempelvis samlar en av professorerna alla sina doktorander var fjortonde dag för genomgång av deras individuella utvecklingsbehov. Doktoranderna som befinner sig på olika nivåer i utbildningen ger tillsammans med huvudhandledaren råd och stöd i hur arbetet kan utvecklas mot måluppfyllelse. I denna konstellation sker också miniseminarier där analys av data och ofärdiga texter analyseras. Ett annat exempel är att två docenter en gång i månaden samlar sina doktorander till gemensam grupphandledning med samma syfte som ovan men också för att diskutera och analysera litteratur av vikt för doktorandernas avhandlingsarbete.

I den individuella handledningen diskuteras och utvärderas kontinuerligt hur doktoranders kunskap och förmåga progressivt utvecklas mot planerad måluppfyllelse i förhållande till den individuella studieplanen (ISP) som uppdateras en gång per år. Sker större förändringar under året, som föräldraledighet, meddelas detta till studierektor och personalhandläggare för dokumentation. Denna information säkerställer att doktorandtiden förlängs genom prolongation.

En annan betydelsefull extern återkoppling erbjuds via refereegranskade systemet i tidskrifter och det är många av våra doktorander som skriver sammanläggningsavhandlingar på engelska. I denna vetenskapliga process får doktorander lära sig kommunicera och argumentera för sina vägval och prioriteringar. Granskningsförfarandet innebär också att internationell expertis blir en naturlig del av doktoranders handledning där justering av texter och svar till tidskrifters kommentarer diskuteras mellan doktorander och handledare.

Seminarier och kontrollstationer

Internt tränas doktorander återkommande i att muntligt och skriftligt presentera sin forskning på högre seminarier som är schemalagda var fjortonde dag. Inom ramen för högre seminarier bjuds också svenska och internationella forskare in. Vid dessa tillfällen får doktorander och handledare inblick i pågående forskning inom det barn- och ungdomsvetenskapliga fältet. Vid högre seminarier förs också kontinuerligt diskussioner om vad ämnet och forskningsfältet är och hur det utvecklas. Gäster kan också ge workshops där doktorander kan presentera och få synpunkter på sitt empiriska material. Dessutom erbjuder diskursseminariet ett sammanhang där doktorander med diskursanalytisk ansats kan diskutera diskursiva perspektiv med interna och externa forskare och få synpunkter på eget empiriskt material och egna texter. Samtliga seminarier representerar tillfällen för både kollegialt lärande och för säkerställande av doktorandernas måluppfyllelse.

Det är huvudhandledaren som avgör när doktoranden uppnått de av handledarkollegiet och prefekten fastställda kriterierna för de obligatoriska kontrollstationerna. Den första kontrollstationen är det så kallade startseminariet sex månader efter att anställningen påbörjats. De två andra är 50 (löneuppflyttning) och 90 procentseminarierna. Vid startseminariet framläggs en avhandlingsplan för intern återkoppling. Till de två andra seminarierna anlitas dessutom en intern granskare till 50 procentseminariet och både en intern granskare och en extern opponent till 90 procentseminariet. Vid varje seminarium granskas doktorandernas arbete utifrån fastställda progressionskriterier som finns beskrivna i institutionens Doktorandhandbok. För att komma i fråga för löneuppflyttning i samband med 50 procentseminariet skall datainsamlingen vara avklarad, hälften av kurspoängen skall ha fullgjorts, avhandlingstexten skall motsvara ca en tredjedel av avhandlingen och det skall finnas en disposition till avhandlingen. Vid 90 procentseminariet bedöms helheten av avhandlingen, exempelvis om forskningsproblemet diskuteras, motiveras och problematiseras i inledningen. Är förhållandet till tidigare forskning klarlagt? Finns ett avgränsat och tydligt formulerat syfte samt relevanta och utforskningsbara frågeställningar? Är teoretiska och metodologiska val välgrundade, problematiserade och väl argumenterade för och utgår doktoranden från tidigare forskning? Dessutom finns ytterligare en kontrollstation av en intern granskare för 80 procent löneuppflyttning. Även vid denna kontroll finns fastställda utvecklingskriterier som skall vara uppfyllda, exempelvis att datainsamlingen är genomförd och att två tredjedelar av kurskraven är uppfyllda. Avhandlingstexten skall motsvara två tredjedelar av avhandlingen och artikulera ett självständigt samt konsistent vetenskapligt arbete. Vid kontrollstationsseminarier deltar förutom doktorandkollegor och handledarna även professorer, docenter och lektorer för att bidra med kvalitetssäkrande kommentarer i syfte att utveckla samtliga måluppfyllande grunder i utbildningen. Efter genomförda obligatoriska kontrollstationsseminarier erhåller doktoranden både muntlig och skriftlig återkoppling på vad som behöver åtgärdas för fortsatt progression.

Det finns också tydliga regler framtagna av handledarkollegiet och beslutat av prefekten för proceduren efter att en doktorand avklarat 90 procentseminariet, även kallat slutseminarium. Efter det seminariet träffas handledarna, extern opponent, intern granskare och den av handledarkollegiet utsedda interna bedömaren av avhandlingen. Vid det mötet diskuteras vad

som behöver utvecklas för att avhandlingen skall kunna tryckas. Handedarna återkopplar muntligt och skriftligt till doktoranden vad gruppen kommit fram till behöver åtgärdas innan avhandlingen är klar. När doktoranden utvecklat texten utifrån dessa kommentarer diskuteras åtgärderna först med huvudhandledaren som bedömer när det är dags för den internt utsedda bedömaren att slutligen granska och avgöra kvaliteten. Inför denna granskning skall doktoranden i skriftlig punktform ha redogjort för vilka åtgärder som vidtagits. Den utsedda bedömaren lämnar sedan klartecken till att avhandlingen kan framläggas för granskning vid disputation. Om det skulle uppstå tveksamheter kring klartecken är det prefekten som slutligen avgör om måluppfyllelsekriterierna är uppnådda.

Vi följer därmed kontinuerligt och systematiskt doktorandernas progression i kunskap och förståelse under forskarutbildningen. Utvecklingen ses som en process av identifiering och formulering av frågeställningar, ett prövande av dessa i relation till tidigare forskning, ett analytiskt arbete där de egna bidragen ställs i relation till annan forskning men också argumenterande moment där analyser presenteras, försvaras och görs relevanta för både forskningsfältet och samhället i stort. Vi behöver dock utveckla en systematisk hantering av doktorander som av varierande skäl inte uppnår de uppställda målen, något som ännu inte inträffat men som säkerligen kan uppstå framöver. Även om sådana bedömningar görs under utbildningens gång och kommuniceras till doktoranderna saknas för närvarande en systematik, exempelvis för att välja att avsluta forskarutbildningen med en licentiatexamen istället för en doktorsexamen. Doktorandkartan (se beskrivning under Aspekt: färdighet och förmåga) utgör tillsammans med den individuella studieplanen ett tydligt instrument för både doktorand och handledare i samtal om progressionsutvecklingen. Doktorander vet att de inte erhåller lön efter förbrukad finansiering vilket kan stimulera till utveckling men också vara klagörande för de som inte kommer att uppnå förväntade mål i tid.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas, visar förmåga att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade (konstnärliga) uppgifter inom givna tidsramar samt såväl i nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet kan presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt. Doktoranderna ska också visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Säkerställande av måluppfyllelsen gällande färdighet och förmåga i den interna utformningen av vår tvärvetenskapliga forskarutbildning görs via interna/externa kurser, handledningstillfällen, seminarieverksamhet och de systematiska granskningsprocesser som sker under utbildningens gång. Frågan om forskarutbildningskurser, handledning och seminarieverksamhet avhandlades under den föregående Aspekten: kunskap och förståelse. I denna aspekt fokuserar vi på andra väsentliga bedömningsgrunder.

Planering

Under handledning kommuniceras redan tidigt i utbildningen hur doktoranderna kan planera avhandlingens övergripande och specifika syften och vilka teoretiska perspektiv och metoder som kan vara användbara för att svara på givna frågeställningar. Doktorander skall också analysera tidigare forskning för att säkerställa att frågeställningar som skall besvaras kan bidra till ökad kunskap i vetenskapssamhället och är av betydelse för det omgivande samhället. Exempelvis granskas denna utveckling redan efter ca 6 månader då doktorander skall ha sitt första startseminarium där deras avhandlingsplan läggs fram för diskussion. Synpunkter som framkommer skall bidra till att utveckla förmågan att vidare planera avhandlingsprojektets innehåll-, metod- och teorival. Tanken med startseminariet är att doktoranderna redan tidigt i utbildningen skall få återkoppling på sina planerade projekt och då av en större krets utanför handledningsrelationen. De skall också få träning i att tidigt få feedback för att utveckla förmågan att skriva och hantera kritiska synpunkter, men också för att kunna utveckla förmågan att planera projektet med hög etisk kvalitet. Vår ambition är också att tidigt fastställa projektens struktur för att undvika att för mycket tid under resterande delen av forskarutbildningen blir ostrukturerat sökande efter ett acceptabelt forskningsprojekt.

Doktorandkarta

Ett dokument som vi kallar Doktorandkarta, innehållande uppgifter om förbrukad och återstående doktorandfinansieringstid, tas fram för varje doktorand i början på utbildningen och uppdateras en gång per år eller närsomhelst efter doktorandens eller huvudhandledares begäran. Studierektorn gör beräkningar av kvarvarande doktorandtid och återkopplar tidsberäkningen till doktoranden via den individuella doktorandkartan. Där utgår beräkningen från full tid i förhållande till disponerad tid i forskarutbildningen, om doktoranden arbetat 100 procent eller 80 procent, om doktoranden har prolongationsgrundande skäl till förlängning som sjukskrivning, föräldraledighet eller genomförda administrativa åtagande. I och med denna beräkning får doktoranden och handledarna insikt om hur mycket tid som är förbrukad under året och hur lång tid som är kvar innan finansiering upphör. Den här ”uppfinningen” med doktorandkartan, som vi faktiskt var först med på fakulteten, är vi mycket glada över då beräkningen av tid blir transparent för alla inblandade parter, vilket underlättar en systematisk planering av hur doktorandtiden skall struktureras för att doktoranden ska kunna disputerat innan finansieringstiden är slut.

Granskning och återkoppling

Doktoranders färdigheter och förmågor granskas kontinuerligt och systematiskt utifrån handledarkollegiets och prefektens uppsatta progressionskriterier för bedömning av måluppfyllelse under utbildningen (se beskrivning under Aspekt: kunskap och förståelse). Återkopplingen ges vid varje systematiskt granskningstillfälle och vid handledningstillfällena. Den granskning och återkoppling som sker inkluderar hur doktorandernas färdigheter och förmågor utvecklats och synliggjorts i avhandlingsarbetet. Det är framförallt handledarna som kontinuerligt följer upp doktorandernas färdighet och förmåga i relation till doktorandens tidsramar inom utbildningen och då skall såväl interna som externa influenser ha bidragit till utveckling av färdighetsförmågan. Säkerställande av progression av färdighet och förmåga sker också genom en djupare uppföljning av doktorandens utveckling i relation till den individuella studieplanen två gånger per år och i synnerhet när ny ISP tas fram i början på varje år. Här analyserar doktoranden och handledarna progression i förhållande till svårigheter och möjligheter att uppfylla de uppsatta målen för färdighet och förmåga. De åtgärder som behöver vidtas inkluderar exempelvis vilket ytterligare stöd doktoranden behöver för att utvecklas. Det kan handla om utökade handledningstillfällen med fler redovisningar och återkopplingstillfällen av skrivna texter eller att andra interna läsare med specifika expertkompetenser i exempelvis metod inkluderas i handledningen.

Vetenskapliga nätverk

Externa influenser inkluderar deltagande på nationella och internationella konferenser, där doktorander muntligt och skriftligt presenterar och diskuterar sin forskning. Att presentera en artikel kan utveckla förmågan att först skriftligt och kortfattat förmedla ett abstrakt om sin forskning och sedan muntligt presentera densamma inom givna tidsramar inför en publik bestående av välrenommerade forskare. Doktoranderna förväntas självständigt söka stipendier för kostnader i samband med konferenser under hela utbildningen. Genomgående är doktoranderna mycket aktiva i sökandet efter och framgångsrika i att erhålla externa resemedel. Studierektorn har upprättat listor på stipendier som doktorander kan söka för att

finansiera deltagandet på internationella och nationella konferenser men också för internationellt utbyte för vistelse vid annat universitet. Dessutom sänds kontinuerlig information kring stipendiefonder ut från universitetet och fakulteten och den förmedlas vidare till doktorandgruppen. Den färdighetsträning doktorander får när de söker egna medel för konferensresor och internationellt utbyte ser vi som en betydelsefull del i att färdighet och förmåga utvecklas då doktorander tränas i att förbereda sig inför arbetslivet som akademiker efter disputation. Institutionen finansierar också deltagande på konferens, helst en större världskonferens. En sådan finansiering beviljas efter att doktorander gjort framställan till prefekten. Beviljad finansiering från institutionen förutsätter att doktorander har accepterade abstrakt och har sökt externa medel som inte beviljats. När det gäller konferensdeltagande kan det bli så att externt finansierade doktorander erbjuds finansiering till fler konferenser jämfört med de fakultetsfinansierade doktoranderna. Det beror på att vissa handledare har erhållit medel för just konferensresor och därmed kan betala för doktoranders kostnader. Genom att institutionen erbjuder kostnadstäckning för minst ett nationellt eller internationellt konferensdeltagande under utbildningen garanteras samtliga doktorander möjlighet till utveckling av färdighet och förmåga att presentera och diskutera sin forskning utanför institutionens verksamhet.

Samverkan med det omgivande samhället

Då ämnet är öppet för de forskningsperspektiv som samhällsutvecklingen genererar finns ett stort samhällsintresse för den forskning som bedrivs i anslutning till ämnet barn- och ungdomsvetenskap. Via samverkan med samhällsrepresentanter bidrar forskningen till samhällets utveckling och stödjande av de praktiskt verksamma lärande. Under utbildningens gång uppmuntras doktorander att presentera och diskutera sin forskning med det omgivande samhället, inte minst genom att framträda i medier och på konferenser för praktiker (lärare, poliser, socialsekreterare m.fl.). Ett exempel på detta är samverkan med organisationen Friends i ett av Wallenbergs stiftelser finansierat etnografiskt forskningsprojekt om mobbning i skola och förskola. Två doktorander är anställda på dessa externa medel och ytterligare två doktorander med fakultetsanställning med samma handledare arbetar med andra data kring mobbning. De sistnämnda doktoranderna har hämtat data via Internet och via anmälningar om kränkande behandling i skolor som görs till Barn- och elevombudet (BEO). Representanter från Friends, de fyra doktoranderna och huvudhandledaren träffas två gånger per år för att diskutera erfarenheter och fynd från doktorandernas genomförda forskning. Kunskap från dessa möten skall generera en kursutveckling av Friends utbildningar. Doktoranderna deltar också som föreläsare på de kurser som Friends ger för framförallt yrkesverksamma lärare.

Aspektområde: Utformning, genomförande, resultat

Aspekt: Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen säkerställer genom utformning, genomförande och examination att doktoranderna, när examen utfärdas ska visa intellektuell självständighet, (konstnärlig integritet), och vetenskaplig redlighet/forskningsmässig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar. Doktoranden ska också ha nått fördjupad insikt om vetenskapens/konstens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används

B. Systematisk uppföljning görs av utbildningen för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande är av hög kvalitet och att doktoranderna uppnår målen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Etik i forskningen

En absolut prioritering i all forskning vid institutionen är att projekten bedrivs utifrån etiska principer om redlighet i forskning. Vid Stockholms universitet finns riktlinjer för hantering av frågor om vetenskaplig oredlighet, ett etiskt råd, riktlinjer för hänvisning till tidigare forskning samt profilsseminarium om etik i forskning. Vid institutionen genomförs också en etikkurs om 7,5 hp i syfte att utveckla doktoranders värderingsförmåga och etiska förhållningssätt i vetenskapligt arbete. På etikkursen examineras doktoranderna genom att skriftligt reflektera och problematisera det egna forskningsprojektet utifrån etik, teori, metod, regelverk, kurslitteratur och föreläsningar/seminarier. För att säkerställa ett etiskt förhållningssätt måste alla doktorander få sitt projekt godkänt av ett vid institutionen inrättat etikråd, bestående av tre professorer, innan datainsamling kan påbörjas. Undantaget är projekt som enligt lag skall godkännas av Regionala etikprövningsnämnden i Stockholm. Etikrådet granskar forskningsprojektets etiska planering och förhållningssätt till informanter. Doktorander beskriver skriftligt, med stöd av sina handledare, projektets syfte, frågeställningar, teori och metod samt tydliggör hur etiska aspekter av avhandlingsarbetet skall genomföras och hanteras. Utifrån ett etiskt perspektiv ger denna ordning en systematisk etisk genomgång av projektets alla delar. Efter att etikrådet bedömt projektets etiska upplägg föreslås till prefekten att projektet kan godkännas alternativt ges förslag på förbättringsbehov innan godkännande. Det är slutligen prefekten som beslutar om projektet kan godkännas och påbörjas. Doktorand och handledare får både skriftlig och muntlig återkoppling på bedömningen från etikrådet och prefekten. I de fall Regionala etikprövningsnämnden beslutar om godkännande gäller samma sak med avseende på formulering av text med stöd av handledare och att projektet skall ha godkänts innan datainsamling kan påbörjas. Via detta förfarande skolas doktoranderna tidigt in i etiska bedömningar och vetenskaplig redlighet.

Genom tidig granskning av avhandlingsplanen och via den etiska granskningen uppnår doktoranden tidigt under utbildningen ett relativt givet projekt som de kan förhålla sig till i arbetet med avhandlingen de kommande åren. Tidig planering av avhandlingen underlättar

tidsplaneringen av avhandlingen. Genom de systematiska kontrollstationerna följs också kontinuerligt upp hur doktoranderna utvecklar sin värderingsförmåga och etiska förhållningssätt.

Sammanläggning, monografi och självständighet

De flesta doktorander skriver sammanläggningsavhandlingar där tre artiklar ingår varav minst en skall vara accepterad alternativt publicerad före disputation. De två andra skall vara inlämnade till referegranskade tidskrifter före disputation. Vi uppmuntrar doktorander att stå som ensam författare på minst en artikel i avhandlingen. De andra artiklarna kan skrivas med handledare eller annan/andra seniora forskare. Samtliga artiklar skall doktoranden dock vara första författare på, vilket innebär att de under handledning gör det huvudsakliga arbetet med artikeln, datainsamlingen och skrivandet av textdelar. När doktorander själva skriver artiklar kommenterar handledarna muntligt och i text vad som behöver utvecklas, och alla artiklar skall i dess olika versioner seminariebehandlas vid högre seminarier. Kappan som färdigställs i slutet av doktorandutbildningen måste doktoranden självständigt kunna författa under handledning. Monografier skrivs oftast på svenska och här genomför doktoranden datainsamling och självständiga utkast till kapitel med sedvanlig planering av projekt, kontinuerlig handledning på vad som behöver utvecklas samt uppvisande av texter vid interna och externa kontrollstationer.

Ett utvecklingsområde är att öka vår kunskap om hur doktorander som disputerat uppfattar att deras utveckling av värderingsförmåga och självständighet utvecklats under hela utbildningen. Vi utvärderar våra kurser var och en för sig, men vi behöver också förstå vad som utifrån ett helhetsintryck kan behöva förbättras för att ännu bättre uppnå målen för forskarutbildningen.

Arbetslivets perspektiv

Bedömningsgrunder:

- A. Utbildningen är användbar och förbereder doktorander för ett föränderligt arbetsliv.
- B. Utbildningens utformning och genomförande följs systematisk upp för att säkerställa att den är användbar och förbereder för arbetslivet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Säkerställandet av utbildningens användbarhet och förberedelser för ett föränderligt arbetsliv görs framförallt genom satsningar på att uppnå och upprätthålla en hög vetenskaplig kvalitet i kurser och avhandlingar samt genom att introducera doktorander i nationella och internationella vetenskapliga nätverk och sammanhang men också utanför akademien, inklusive med presumtiva arbetsgivare. Medverkan i konferenser, offentliga presentationer, seminarier i samverkan med kommuner, länsstyrelser, statliga myndigheter, medieframträdanden och liknande är några exempel. Institutionens företrädare använder också dessa sammanhang till att inhämta information om arbetslivet och karriärvägar. Både innehållet och utformningen av forskarutbildningen är dock i stora drag orienterade mot internt akademiska kvalitetsprinciper och målsättningar.

Frågan om utbildningens användbarhet och förberedelser för arbetslivet kan beskrivas och värderas på flera sätt, inte minst för att individer söker sig till forskarutbildningen av olika anledningar. Det *första* avser doktorander som utifrån ett tydligt definierat arbetsmarknadsintresse och inte sällan utifrån en position på arbetsmarknaden söker sig till forskarutbildning i barn- och ungdomsvetenskap. Några doktorander har tagit tjänstledigt från sina arbeten för att kunna disputerat sedan återvända till sina arbetsplatser på till exempel Rikspolisstyrelsen och olika utbildningsinstitutioner. Givetvis förbereds även dessa doktorander för en möjlig akademisk karriär genom institutionstjänstgöring (se nedan) eller för arbete i andra organisationer. Karriärvägledning av alla doktorander sker kontinuerligt och systematiskt i samband med handledning och uppföljning av individuella studieplaner. Systematisk och kontinuerlig studie- och karriärvägledning erbjuds för doktorander också centralt på Stockholms universitet, vid Studentavdelningen. Universitetet anordnar dessutom årligen en karriärdag för samtliga doktorander där följande områden tas upp: Karriär inom och utom akademien, hur man söker forskningsmedel, erfarenheter av postdoc utomlands. Samverkansavdelningen vid Stockholms universitet erbjuder genom Innovationskontoret professionell rådgivning, från tidig idéfas till utvecklad innovation, till forskare och doktorander med idéer om nya tjänster och produkter.

Det *andra* sättet att beskriva och värdera utbildningens användbarhet och förberedelse för arbetslivet är att utgå från en analys av vart de 13 doktorander som hittills disputerat (eller väntas göra det i början på 2017) har tagit vägen. Fyra f.d. doktorander har heltidsanställning på Barn- och ungdomsvetenskapliga institutionen – två är tillsvidareanställda och två som

postdoc; två jobbar deltid på institutionen och deltid med egen konsultverksamhet respektive inom en friskola som verksamhetsutvecklare; en har fått tjänst på Stockholms universitet (Institutionen för pedagogik och didaktik) och tre på andra lärosäten – Jönköpings högskola och Göteborgs universitet; tre har lämnat akademien – en har fått arbete som utredare på Regeringskansliet, en som undervisningsråd på Skolverket och en har signalerat (disputerar i februari 2017) önskan om att återvända till sin tidigare tjänst som utredare på ett privat konsultbolag. Det innebär att samtliga av våra disputerade har sysselsättning som har med forskarutbildning i barn- och ungdomsvetenskap att göra samt att två tredjedelar har fått tjänst utanför institutionen och Stockholms universitet. Vi finner detta mycket positivt då vi anser att våra disputerade skall ha reella val, och förstås är detta också en kvalitetsstämpel på utbildningen och dess användbarhet.

Det *tredje* sättet är att beskriva och värdera förberedelser för en akademisk karriär. Alla doktorander ges möjlighet att ägna maximalt 20 procent av sin tid åt prolongationsgrundande institutionstjänstgöring. Institutionstjänstgöringen är inte obligatorisk, men alla doktorander uppmuntras till att göra det och stöttas på olika sätt under genomförandet. Genom samtal och handledning har institutionsledning och handledare insett vilken stor betydelse undervisningen har för utveckling av doktorandernas vetenskapliga och pedagogiska skicklighet. Men också hur de genom undervisningen och möten med studenter gradvis växer in i den professionella rollen som akademiker, universitetslärare, forskare. Allt sammantaget bidrar också till att väsentligt stärka doktorandernas självförtroende.

Institutionen har tillräckligt med undervisningsbehov för att kunna bereda plats för alla doktorander som vill undervisa, leda seminarier och handleda studentuppsatser. Doktorander som aldrig tidigare handlett en uppsats får sin handledare som bollplank. Det är obligatoriskt för alla som undervisar att genomgå universitetspedagogisk utbildning, och alla nyantagna doktorander uppmuntras att så snart som möjligt läsa kursen. Studierektorer på grundutbildningen och kursansvariga har särskilt ansvar att stötta nyantagna doktorander i undervisningen. Oftast får doktorander från början uppdraget att leda mindre seminariegrupper med studenter för att senare ta allt större ansvar. Det finns också en rad administrativa prolongationsgrundande uppdrag som erbjuds doktorander, som att ingå i institutionsstyrelsen, leda doktorandrådet och sitta med i olika utvecklingsgrupper (arbetsmiljö, forskarutbildning, alumnverksamhet mm.). Dessutom har doktorander möjlighet att delta i specifika uppdragsutbildningar som handledare ansvarar för. Ett exempel är utbildningen ”Förhör med barn” vid Polishögskolan i Stockholm som tre doktorander för närvarande medverkar i.

Forskarutbildningen är relativt ny och utvecklas kontinuerligt, och eftersom de som disputerat har erhållit arbete efter disputation kan det så här långt konstateras att de är attraktiva på arbetsmarknaden. Däremot har ingen kontinuerlig alumnverksamhet utvecklats, vilket på sikt behöver göras för att kunna utnyttja de disputerades erfarenheter, framförallt de som lämnat institutionen för andra tjänster i samhället. De som är kvar på institutionen deltar på olika sätt och i olika utsträckning i kvalitetsutveckling av ämnet, till exempel genom seminarieverksamhet, genom att ingå i den tidigare nämnda utvecklingsgruppen tillsatt av

prefekten, genom forskning inom området de disputerat i och medverkan i samma forskningsprojekt som doktorander. Disputerade som vill vara kvar på institutionen har de senaste åren erbjudits möjligheter att erhålla en ettårig anställning som forskare på 80 procent och undervisning på 20 procent.

Sammanfattningsvis, har alla disputerade i ämnet fått anställning med nära koppling till forskarutbildningsämnet och även sitt avhandlingsämne. Likaså har de som är på väg att disputerat inom de närmaste månaderna fått anställning, vilket vittnar om utbildningens användbarhet för arbetslivet inom såväl akademien som samhället i övrigt.

Institutionsledningen och handledarkollegiet följer noggrant utvecklingen på arbetsmarknaden för våra doktorander.

Doktoranders perspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Utbildningen verkar för att doktoranderna tar en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen och lärprocesser.

B. Utbildningen följs systematiskt upp för att säkerställa att doktorandinflytandet används i kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Doktorander i barn- och ungdomsvetenskap är involverade på flera sätt i att utveckla utbildning, miljö och läroprocesser. Doktorander har en given plats i institutionsstyrelsen, som är det högsta beslutande organet på institutionen, med möjligheten att komma med synpunkter på och förändringsförslag gällande all verksamhet på institutionen. Genom doktorandrådet processas frågor som doktorandkollektivet anser är viktiga och beroende av. Deras åsikter kan sedan tas vidare antingen till institutionsstyrelsen för beslut, till studierektor för forskarutbildningen och utvecklingsgruppen som i sin tur tar ärenden till handledarkollegiet och prefekten eller till de ansvariga för grundutbildningen om frågan gäller undervisningen. Doktoranderna har också möjlighet att påverka utformningen och innehållet i doktorandkurser som erbjuds vid institutionen. Varje doktorand har rätt att välja individuella läskurser i samråd med sin huvudhandledare som då också agerar som examinator. Doktorander kan också inkomma med förslag på vilka kurser som institutionen borde inrätta och utveckla för att möta det konkreta behovet. En kurs i barn- och ungdomsvetenskap är ett konkret exempel här, där det erbjuds kunskap om perspektiv, teorier, metoder och resultat från studier genomförda inom ramen för barn- och ungdomsvetenskap. I kursen om Diskursteorier, som merparten av doktoranderna läser, får doktorander själva förbereda och hålla i olika diskussioner, vilket kan ses som exempel på inflytande i undervisningen och något som också befrämjar lärandet.

Alla doktorander och alla handledare möts på en årlig konferens där enbart forskarutbildningen diskuteras. Resultaten av denna dag sammanställs, presenteras för handledarkollegiet, doktorandrådet och institutionsstyrelsen, utvecklingsområden identifieras och hanteringsstrategin föreslås. Strategin efter mötet 2016 var att under hösten det året tillsätta den tidigare beskrivna utvecklingsgruppen, bestående av studierektor för forskarutbildning, doktorander, handledare och en alumna som för närvarande innehar en postdoc tjänst på institutionen, för att gemensamt utreda hur arbetsmiljön kan utvecklas. Doktoranderna utövar också inflytande över doktorandkursernas innehåll, genom utvärderingar och diskussioner med lärarna. Gällande handledningen uppmuntrar institutionen till öppen och kritisk dialog mellan handledare och doktorander. Doktorander förbereder handledarmöten genom att signalera vilka aspekter av deras pågående utbildning, vetenskaplig och pedagogisk verksamhet de skulle vilja fokusera på.

Givetvis är det så att det i en hierarkisk organisation som universitetet är, råder asymmetriska maktrelationer och olika ansvar mellan skilda yrkeskategorier. För att balansera maktskillnader använder institutionen flera strategier och policyåtgärder som kan säkerställa doktorandernas reella deltagande i beslutsprocesser och att det finns en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö. Frågan om doktorandinflytande finns inskriven i alla interna verksamhetsdokument. Hur det kan fördjupas och förbättras tas alltid upp på handledarkollegiets möten. Det är ett sätt att påminna de seniora forskarna om att institutionen ser doktorandinflytande som betydelsefullt och att alla i sin verksamhet måste ta hänsyn till det. För alla formella kanaler där doktoranderepresentanter ingår avsätter institutionen medel för att förlänga doktorandtjänster motsvarande tiden de har investerat i att utveckla miljön och utbildningen. Alla doktorander har en arbetsplats på institutionen och tillgång till all infrastruktur som en anställd på Stockholms universitet har.

Institutionen huserar för närvarande i ett gammalt K-märkt hus där vi dels är trångbodda och dels inte får göra några större ingrepp i den interna fysiska miljön. Det skulle kunna hävdas att den fysiska miljön inte är helt tillfredsställande för någon yrkeskategori på institutionen. Institutionen kommer dock att flytta till nya lokaler 2018 och doktoranderna har varit aktiva i att föreslå hur de nya lokalerna skall se ut. Alla nyantagna doktorander får en äldre doktorandkollega som mentor inledningsvis, någon som hjälper till att introducera nyantagna i institutionens liv och verksamhet, vilket också är ett inslag i en starkare psykosocial miljö. Doktorandkollektivet och ämnets representanter har under ledning av studierektor tagit fram en informationssamling kallad "Handbok för forskarstuderande" där planer, regler, riktlinjer, rättigheter, skyldigheter och mycket mer gällande forskarutbildningen vid institutionen har samlats. Boken uppdateras kontinuerligt. Den är en viktig informationskälla för både doktorander och handledare om vad som gäller, men också ett dokument som bidrar till transparens, öppenhet och förutsägbarhet i verksamheten. Återkommande gemensamma fester i samband med jul, vårterminavslutning, höstterminens kick-off och disputationer är också inslag som stärker den sociala sammanhållningen och kollegialiteten.

Doktoranders synpunkter på utbildningen och miljön samlas in genom kursutvärderingar, genom uppföljningen av individuella studieplaner, genom synpunkter och förslag som doktorandrådet för fram till handledarkollegiet, institutionsstyrelsen, studierektorn och prefekten och genom de årliga konferenserna och deras uppföljning (utvecklingsgruppen). I samband med fastställandet av nya årliga individuella studieplaner görs en systematisk avstämning och bedömning av i vilken utsträckning det doktoranderna presterat under det gångna året och planerar att prestera under det kommande året säkerställer att de lever upp till examensmålen för utbildningen. Justeringar i planeringen görs efter behov mot bakgrund av avstämningen.

Jämställdhetsperspektiv

Bedömningsgrunder:

A. Ett jämställdhetsperspektiv är integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

B. Systematisk uppföljning görs för att säkerställa att utbildningens utformning och genomförande främjar jämställdhet. Resultaten av uppföljning omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Jämställdhet uppfattar vi som en uppsättning strukturer, normer, värderingar och attityder som präglar en arbetsmiljö för att säkerställa att alla medarbetare, män och kvinnor, har lika möjligheter att utveckla sig själva och bidra till ämnets och institutionens utveckling. Vi arbetar aktivt på flera plan med att utveckla utbildningens utformning och genomförande för att säkerställa att jämställdhet är en levande policy inom forskarutbildningen. Kön som en kategoriserande maktmekanism analyseras på olika sätt i samtliga doktorandkurser. I till exempel kursen Diskursanalys uppmärksammas och analyseras hur kön i olika sammanhang verkar som en stark diskursiv kraft och vilka effekter detta kan få. På institutionens högre seminarier bjuds med jämna mellanrum in framstående svenska och internationella forskare som analyserar kön som en maktmekanism. Genus och maskulinitet är en viktig teoretisk och tematisk orientering på institutionen och detta sätter avtryck i både den akademiska seminarieverksamheten och i de analyser vi gör inför olika typer av beslut, på avdelnings- och institutionsnivå. Vi har en nolltolerans policy mot alla former av sexuella trakasserier på hela institutionen. Detta omfattar förstås också relationer mellan studenter och undervisande doktorander. Jämställdhet tas med jämna mellanrum upp på avdelningsmötena (där forskarutbildningsämnet finns) i sig och som en del av arbetsmiljön. Ämnets och institutionens arbete med jämställdhet är också inbäddat i fakultetens och universitetets arbete. På fakultetsnivå finns en livaktig jämställdhetsgrupp som bland annat varje år anordnar konferens om jämställdhet inom akademien, dit våra doktorander och övrig personal bjuds in. På fakulteten ges inom ramen för Genusakademins kursen Intersektionella utmaningar som belyser hur tänkandet kring olika maktordningar – framförallt kön, klass, ras/ethnicitet, sexualitet, funktion och ålder – samverkar.

Bland ämnets doktorander finns en ganska stor överrepresentation av kvinnliga doktorander, som också i genomsnitt är något yngre än de manliga doktoranderna. Samma mönster finns i ansökningar till våra doktorandtjänster, kvinnor är yngre och överrepresenterade bland de sökande. Bland de tretton som disputerat (eller väntas disputera) i ämnet (tolv doktorsexamina och en licentiatexamen) mellan 2012 och mars 2017 är elva kvinnor och två män. Vår analys är att den skeva könsfördelningen inte beror på att de forskningsområden vi arbetar med i sig skulle attrahera fler kvinnor. Vi ser att både manliga och kvinnliga doktorander arbetar inom samma områden som migration och utbildning, mobbning på nätet och liknande. Vår analys är att könsfördelningen till stora delar beror på sammansättningen inom grundutbildningen i de ämnen varifrån våra doktorander rekryteras och där är kvinnor överrepresenterade. Det kan

konstateras att institutionen inte har gjort några särskilda satsningar på att försöka attrahera manliga sökanden. Dock förs för närvarande diskussioner inom handledarkollegiet om möjliga strategier för att locka fler manliga sökanden.

Uppföljningen av jämställdhetsfrågan görs bland annat genom arbetsmiljöenkäter och genom de institutionella ramarna där policyn och arbetsmiljön formas: institutionsstyrelsen, doktorandrådet, handledarkollegiet, avdelningsmöten, institutionsmöten, men också genom möten mellan doktorand och handledare.